

لیکونکی: پیپ ایسکوبار «Pepe Escobar» .
منبع اودخپریډو نیټه: کړیدل «2026-09-07» .
ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» بڼ

له بشکیک څخه تر نوي ډیلي پورې: دنوی یوریشیا جوړول

From Bishkek to New Delhi: Building a new Eurasia

د یوې زړورې نوې نړۍ تصور وکړئ چې نوي نړیوال لارې پکې روانې وي چې
د ټولو لویډیځو ځنډونو مخه نیسي. اوس تصور وکړئ چې په دې لارو کې ټول کاروبار
په محلي اسعارو کې ورکول کېږي، د سیمه ایزو معاملو پلیټ فارمونو له لارې، یوازې
د یوریشیا پانګوونې سره.

*Imagine a Brave New World with up-and-running new global routes that
circumvent all western chokepoints. Now imagine that all business on these
routes is paid for in local currencies, through regional transaction platforms,
with Eurasian-only investments.*

Photo Credit: The Cradle

لکه څنگه چې د چین ولسمشر شي جين پينگ وايي، اسيا ټوله د مخامخ غونډو يا "خلکو ترمنځ تبادلي" په اړه ده. سياسي-اقتصادي سرمشريزې د گډو پاليسيو په چينل کولو کې د دوی ارزښت ته په پام سره چلند کيږي ځکه چې ځايونه اجازه نه ورکوي چې څوک خپل سر له لاسه ورکړي. اجماع - او متقابل درناوی - اړين دی. پدې معنی چې، د لويديځ په ډله ايز ډول برعکس، رښتيني ډيپلوماسي يو مطلق لومړيتوب دی.

په آسيا او په ټوله يوريشيا کې پرله پسې سرمشريزې معمولا ډيرې پايلې لري. تير کال د شانگهای همکارۍ سازمان 24 (SCO) مه کلنۍ سرمشريزه په تيانجين کې وشوه، چې کوربه توب يې چين وکړ، وروسته په چټکۍ سره دروسيې په لرې ختيځ کې په ولايتو ستوک کې د ختيځ اقتصادي فورم لخوا تعقيب شوه. سړ کال، د شانگهای همکارۍ سازمان څلورمه سرمشريزه د قرغزستان په بشکيک کې پرانيستل شوه، وروسته د ولايتو ستوک غونډه وشوه، او راتلونکې اونۍ به په نوي ډيلي کې د بريکس کلنۍ سرمشريزې سره پای ته ورسېږي، چې کوربه توب يې هند کوي.

د شانگهای همکارۍ سازمان بالاخره تير کال په تيانجين کې د يو مهم څو اړخيز ارگان په توگه نړيوال شهرت ته ورسيد، کله چې چين د نړيوال حکومتدارۍ په لور خپل محتاط سړک نقشه ښه کړه. سړ کال، لکه څنگه چې د بشکيک وروستۍ اعلاميې څرگنده کړه، مشخصات د لوی انځور په څير اړونده وو.

د سرمشريزې څخه دوه غوره پریکړې وشوې:

لومړۍ، د شانگهای همکارۍ سازمان غړو په متفقې توگه د ايران په وړاندې د امريکا جگړه وغندله. دا پدې مانا ده چې د هند په گډون په ټوليزه توگه د يوريشيا غندنه.

دوهم، د شانگهای همکارۍ سازمان غړو د نړيوال قانون پر بنسټ د "خلاص، شفاف، مساوي، ټول شموله، او غير تبعيض لرونکي څو اړخيز سوداگريز سيستم" لپاره خپل بشپړ ملاتړ تاييد کړ، او په کې "د پرمختللو هيوادونو لپاره ځانگړی چلند" شامل دی.

سوداګري وکړئ، نه جګړه

بشکېک نه یوازې په متفقو توګه د "د امنیت نه ویشل کیدو" بیا تاییدولو سره د "دولتونو په حاکمیت کې لاسوهنه" مخالفت وکړ، بلکې په عمل کې یې د شانګهای د همکاری سازمان غړو هیوادونو ته د امنیتي ننګونو او ګواښونو سره د مبارزې لپاره د نړیوال مرکز مقررات هم پیل کړل.

دا په حقیقت کې، د هایبرډ او ګرمو جګړو سره د مبارزې لپاره یو میکانیزم دی چې د لویدیځ واکمن لخوا په خپلوزوال ورځو کې په ګړندي اونه ختمیدونکي تسلسل کې پیل شوي.

د روسیې ولسمشر ولادیمیر پوتین نن ورځ وویل چې څنګه "SCO" په مؤثره توګه نه یوازې زموږ د ګډ یوریشیا براعظم کې، بلکې په ټوله نړۍ کې ترټولو لویه سیمه ایزه ټولنه ده. د دې غړي هیوادونه د نړۍ د نفوس نږدې نیمایي برخه جوړوي او د نړیوال ناخالص کورني تولید له دریمې برخې څخه ډیر جوړوي.

"پوتین دا هم ټینګار وکړ چې په ۲۰۲۵ کال کې د SCO هیوادونو سره د روسیې سوداګري له ۴۰۰ ملیارد ډالرو څخه زیاته شوه، پداسې حال کې چې زموږ هیوادونه په زیاتیدونکې توګه په متقابلو تصفیو کې ملي اسعارو کاروي. د SCO غړو سره د روسیې په معاملو کې، د دوی ونډه اوس له ۹۸ سلنې څخه ډیره ده."

دا دمخه د SCO یو عالي رجحان دی: د متقابلو اسعارو کې د سوداګرۍ زیاتوالی ته دوام ورکول. BRICS ورته لاره تعقیبوي.

د پوتین په څیر، د ایران ولسمشر مسعود پیزشکیان هم د وړاندیز شوي SCO پراختیایي بانک د جوړولو په بېرني حالت ټینګار وکړ. د روسیې ولسمشر په اصل کې وویل چې دا بانک باید د هغو قدرتونو څخه "تر امکانه پورې خپلواک" وي چې "د وسلو په توګه اقتصادي وسایل کاروي".

په بل عبارت، د یوریشیا قدرتونو د شانګهای د همکاری سازمان د پراختیایي بانک په لټه کې دي چې د نوي پراختیایي بانک (NDB) په پرتله ډیر خپلواک وي - د بریکس بانک، چې قوانین یې د متحده ایالاتو ډالر سره تړلي دي.

له شپږو کلونو راهیسې، NDB هغه هیوادونه منل پیل کړي چې د بریکس غړي ندي. ځینې یې وروسته شریکان شول. پدې کې اوس د مثال په توګه، الجزایر، بنگله دیش، کولمبیا، ازبکستان او زیمبابوې شامل دي. بیا هم د ګډون شوي پانګې کچه یوازې \$53.6 ملیارد ته رسېږي - د نړیوال سویل پراختیایي بانک لپاره خورا ټیټه ده.

د شانگهای سازمان د انرژۍ همکارۍ ستراتیژي هم پرمخ وړي، کوم چې باید تر 2030 پورې په تفصیل سره پلي شي. پدې کې د پروژو لړۍ شامله ده، لکه د بیکال ګاز پایپ لاین بریښنا - د سایبریا II پخوانۍ بریښنا - له روسیې څخه چین ته د منګولیا له لارې (د شانگهای د همکارۍ سازمان ملګری)

نظر پوښتنه

- * ایا یوریشیا د لویدیځ لپاره بدیل جوړوي؟
- * هو - دا دمخه شکل اخلي
- * احتمالا - مګر لوی خنډونه لاهم پاتې دي نه -
- * لویدیځ لاهم غالب دی ډیر ژر دی چې ووايي
- ۲۵ رایې، ۵ ورځې او ۱۷ ساعته پاتې دي
- خپل سړک جوړ کړئ - د مالي سیستم سره وصل کړئ

اوس رځۍ چې د شانگهای همکارۍ سازمان د ولادیوستوک په اقتصادي فورم سره ونښلوو

د سایبریا، آرکټیک او د روسیې د لرې ختیځ په پراختیا کې د ښکیلو لویو ننگونو د پوهیدو لپاره هیڅ لاره نشته - د ملي امنیت یوه اړتیا، چې په شخصي توګه د پوتین لخوا څارل کیږي - پرته له دې چې هرکال په ولادیوستوک کې دمهمو بحثونو غونډو تعقیب شي.

د مثال په توګه، د ترانسپورت دهلیزونو د جوړښت په اړه دا بحث واخلئ چې د ترانس آرکټیک ترانسپورت دهلیز (TATC) په اړه توضیحات ورکوي: یو مدغم، څو ماډل سیستم (سمندر، ریل پټلۍ، سړکونه، او د سایبریا لوی سیندونه).

په څو اړخونو کې، TATC د BRICS سره تړلي (روسیه - ایران - هند) نړیوال شمال - جنوب ترانسپورت دهلیز (INSTC)، او همدارنګه د ختیځ څخه لویدیځ ته د چین لخوا جوړ شوي د نوي ورېښمو لارې ډیری دهلیزونه منعکس کوي.

د روسیې هیله د ختیځ او سویل په لور د بار وړلو جریان بیا تنظیمولو څخه نیولې تر لرې ختیځ پورې د راڅرګندیدونکي TATC سره یوځای کولو پورې هرڅه پوښي. ستراتیژیک پلان جوړونه لا دمخه د "د روسیې فدراسیون د آرکټیک زون او د ترانس آرکټیک ترانسپورت دهلیز لپاره د متحد عمل پلان" کې روښانه شوي ده.

او دا موږ آرکټیک - او د شمالي سمندر لارې ته راوړي - کوم چې چینایان په شاعرانه ډول د قطبي ورېښمو لارې په توګه تشریح کوي. د ولادیوستوک یوه مهمه بحث چې د اتومي ځواک ROSATOM څخه ولادیمیر پانوف، چې د آرکټیک پراختیا لپاره ځانګړی استازي هم دی، په تفصیل سره وویل چې څنګه د روسیې د آرکټیک پالیسي نه یوازې د

کال 7/24 او 365 ورځو کې د ستراتیژیکو سرچینو اساس پر اختیا، بلکې د "د شمال د اصلي خلکو د دودونو او ژوند طرز ساتلو او چاپیریال ساتنې" هڅونه هم شامله ده.

د لرې ختیځ د خپلې پیچلې ستراتیژۍ د یوې برخې په توګه، روسیه د ختیځ مالي مرکز هم پرانیزې، چې په دې وروستیو کې د روسیې د مالي بازار تر ټولو لوی اداري اصلاحات دي، لکه څنګه چې د مالي مرستیال وزیر الیکسي موسیف لخوا توضیح شوي. لکه څنګه چې د ارتباط د هلیزونه ځي، د شمالي سمندر لارې په اړه د روسیې شرط پخپله په یوه ټولګي کې دی. پېچلتیا حیرانونکې ده: څنګه یو نوی سیستم رامینځته کړو چې د نړیوالو پیروونکو لپاره زړه راښکونکې وي، چیرې چې بار ورل، د یخ ماتونکي ملاتړ، د بندر زیربنا، او د حکومت مقررات باید په بې ساري ډول متقابل عمل وکړي.

پوتین په ولادیوستوک کې مستقیم دې ټکي ته لار: لرې ختیځ او آرکټیک د یو فزیکي سیستم په توګه یوځای جوړېږي: بریښنا، معلومات، ریل، او یو قطبي لاره چې په بشپړ ډول د ناټو د پوستو څخه خپلواکه ده.

د نندارې ستوری TATC دی، چې د سینټ پیټرزبورګ او مرمانسک څخه د شمالي سمندري لارې له لارې ولادیوستوک ته او بیا د آسیا - آرام سمندر په اوږدو کې هرجا ته ځي. په لنډه توګه، تقریباً له پیل څخه، تاسو په فولادو، یخ او بریښنا کې د ځمکې پل جوړوئ - او ستاسو د لارې سره تړلی مالي سیستم.

دا د INSTC سره پرتله کړئ، چې له لارې یې درې BRICS/SCO هیوادونه کولی شي خپل ټول تجارت پرته له دې چې یو واحد خنډ ته لاس ورکړي ترسره کړي چې د واشنګټن لخوا تړل کیدی شي، ایران د لویدیځ کنټرول سره د مبارزې د لویې ستراتیژۍ دننه د روسیې د سویلي دروازې په توګه کار کوي.

روسیه او چین په تولیدي پانګونې کې اعظمي حد ته رسېږي په ګډه سره، بشکېک او ولادیوستوک د عملي مثالونو یوه لړۍ وړاندې کړه چې څنګه یو ریشیا د خپل "لویدیځ هیرو" لور سرک نقشه ښه کوي.

پروفیسر مایکل هېسن د هغه څه په اړه انقلابي وړاندیز لري چې باید د هغه څه په اړه ترسره شي چې د نړیوال سویل لپاره د موضوع زړه دی: ډالر شوي پور. هغه ټینګار کوي چې حل لاره باید د یو ریشیا د ځواکمنو هیوادونو روسیې او چین څخه راشي، د "د سوداګرۍ او پانګونې شریکانو ته د وړتیا ورکولو لپاره کریډیټ چمتو کول، په شمول د بیلټ او سرک نوبت کې."

دا به د نوي اقتصادي نظم څخه کم نه وي چې په لویه کچه د شانګهای د همکارۍ سازمان / بریکس غړو چین، روسیې او ایران لخوا تمویل کیږي، "پور ورکونکي د هغو هیوادونو په اقتصاد کې د مساوات دریځ نیسي چې عامه زیربنا به یې د چین د بیلټ او

سرک نوبت په خیر پروگرامونو له لارې تمویل کړي،" او د تیلو پورې تړلي هیوادونه "ایران ته پورونه اخلي چې ممکن د چین لخوا تضمین شي."

خومره چې بریکس په اصل کې اصلاح غوښتونکي دي، نه انقلابي ډله، دا د شانګهای همکارۍ سازمان سره یوځای د څو قطبي کیدو په لور د هڅو څو اړخیزه مرکز پاتې دی. د دې اونی په وروستیو کې په نوي ډیلي کې د کوم پرمختګ په اړه هیڅو هم شتون نلري. بیا هم روسیه، چین او ایران - ټول په میز کې دي - کولی شي په بشکېک او ولادیوستوک کې ټاکل شوي خپلواک پرمختګ ته اشاره وکړي.

البتہ دا یوه اوږده او ګرده لاره ده. امریکایی ډالر لاهم د نړیوال بهرني اسعارو زیرمو 57 سلنه، د نړیوال صادراتو انوائس 54 سلنه، او د بهرني اسعارو معاملو 89 سلنه جوړوي. بیا هم په محلي، متقابل، سیمه ایزو اسعارو کې د سوداګرۍ په دوامداره زیاتوالي سترګې پټې کړي: روسیه-چین؛ روسیه-هند؛ د آسیا نږدې دننه او بهر؛ د پان-افریقي تادیاتو او تصفیې سیستم وده. لیست څو چنده کیږي.

بریکس ممکن په پای کې د پولې هاخوا مالي پیغام رسولو سیستم له لارې په محلي اسعارو کې د خپل تادیي تصفیې میکانیزم نصبولو په درشل کې وي. دوی باید د زیربناوو جوړول بشپړ کړي او د ماتولو لپاره ډله ایز سیاسي اراده راټوله کړي چې پدې معنی ده چې په سوداګرۍ او معاملو کې د ډالر تسلط لوړ شي. د بشکېک او ولادیوستوک څخه درسونه کولی شي ورځ وژغوري، که چیرې په نوي ډیلي کې جریمه شي.

پپ اسکوبار

----- په درناوی 09-09-2026

